

בע"ח (באר-שבע) 46205-05-13 - מאהר אבו רקייק נ' מדינת ישראל - לשכת תביעות נגב

בע"ח (באר-שבע) 46205-05-13 - מאהר אבו רקייק נ' מדינת ישראל - לשכת תביעות נגבשלום באר-שבע
בע"ח (באר-שבע) 46205-05-13
מאהר אבו רקייק (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד נסאר מוסטפא
נגד

מדינת ישראל - לשכת תביעות נגב
ע"י ב"כ עו"ד אימן סאלח ועו"ד שרית אלישע
בית משפט השלום בבאר-שבע
[18.06.2013]
בפני כב' השופט איתי ברסלר-גונן
החלטה

1. בפני בקשה לעיון בחומר חקירה, שהוגשה בהתאם לסעיף 74(ב) בחק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 [להלן: "החסד"פ. "].
 2. כתב האישום שהוגש נגד המבקש מייחס לו עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וסחר בסם מסוכן. מדובר בכתב אישום שהינו תוצאה של הפעלת סוכן משטרה בשם יוגב שריקי [להלן: "הסוכן"]. נטען בכתב האישום כי הנאשם סחר בסם בכך שמכר סם לסוכן וזאת בשני אירועים שונים.
 3. בקשה זו הוגשה על ידי עו"ד ליאור חיימוביץ ביחד עם בע"ח 34140-05-13 שם הוגשה בקשה דומה. באותו הליך אחר הגיעו הצדדים להבנות ביניהם ולא היה צורך בהכרעת בית המשפט, אלא במסגרת של עתירה לגילוי ראיה חסויה (בהליך נפרד בתיק בע"ח 34144-05-13). בתיק דנן, התחלף הסנגור ועו"ד נאסר הוא שעומד כיום מאחורי העתירה המקורית.
 4. סעיף 74(א) בחסד"פ קובע את זכותו של נאשם לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו.
- סעיף 74(ב) בחסד"פ מקנה לנאשם שסורב לבקשתו לעיין בחומר החקירה לעתור לבית המשפט שיורה לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו. בתי המשפט דנו ארוכות בשאלה מהו חומר חקירה, ומה היקף חובת הגילוי שחבה בה התביעה לפי סעיף 74(א) בחסד"פ. לא מן הנמנע שבמסגרת חומר החקירה יהיה גם מידע חסוי שלגביו יתקיים הליך נפרד של עתירה לגילוי ראיה חסויה [למשל לפי סעיף 46 בפקודת הראיות].
- צדק עורך הבקשה בהפנותו לזכות היסודית של הנאשם לעיין בחומר החקירה.
- אלא שההליך שבפני מגלה גם את הצדדים השליליים שבניהול ההליך באופן בו נוהל. ובמה דברים אמורים? מונחת בפני בקשה, שהוגשה בין היתר כיוון שלא נעשתה כל פניה מוקדמת מהתובע לב"כ המאשימה. במסגרת אותה בקשה פירט עורך הבקשה (עו"ד חיימוביץ) 21 כותרות של נושאים שלטענתו הינם חלק מחומר החקירה ולא עומדו לעיונו.

לבקשה לא צורף רשימת חומר החקירה שהועמד לעיונו של הנאשם ולא צורפה הפניה המוקדמת שנערכה לתביעה. עיון בתגובת המאשימה לבקשה מלמד עד כמה מדובר במקרה דנן בהליך נטול עוקץ של ממש, שהינו דומה להליך שבו בית המשפט אינו נדרש להכריע במחלוקת, אלא רק להיות "מתווך" בלבד בין הסנגור לתובע, על רקע חוסר הנכונות להידברות ישירה. הדברים נאמרים בזהירות של ממש כדי לא לפגוע בכבודם של בעלי מקצוע אחרים. עם כל הכבוד - לא לכך נועד הליך זה. טול לדוגמא את הדברים הבאים מתוך הבקשה דנן:

(א) בקשת המבקש לקבל את תיק החקירה של אחר. בתגובה לכך הבהירה המאשימה כי מדובר ב"כפל תיק".

(ב) בקשתו של המבקש לקבל את רשימת הדיסקים - גם בקשה זו לא היה כל קושי למלאה והיא מולאה.

(ג) בקשתו של המבקש לקבל דו"חות מידע מודיעיני - בקשתו התקבלה בצורה של תמצית מידע.

וכך הלאה והלאה.

5. צודקת כאמור ההגנה בטענתה שזכותו הבסיסית של נאשם לקבל לידייו את כל חומר החקירה ואף את רשימת חומר החקירה. אלא שאין המשמעות המיידית שכל אימת שהסנגור אינו מקבל לידייו באופן יזום את כל חומר החקירה, עליו "לרוץ" ולהגיש בקשה לבית המשפט.

כנגד זכותו של הנאשם לקבל את חומר החקירה עומדת חובתה של המאשימה למסור לו את רשימת חומר החקירה ואת חומר החקירה עצמו [למעט חומר חקירה חסוי על פי הדין]. עתירה לקבלת חומר חקירה הינה עתירה המכוונת למעשה כנגד סירוב התביעה לעשות כמצווה עליה בחוק. סירוב - בין במפורש ובין במחדל.

סבורני, כי בהליך של בקשה לפי סעיף 74(ב) בחסד"פ, צריך להתקיים כלל של פניה מוקדמת לתביעה, כתנאי לדיון בעתירה שכזו. אכן, אם התביעה אינה מגיבה לפניה אליה בתוך זמן סביר, שאז יש לראותה כמסרבת לפניה המוקדמת ואז ניתן וראוי לפנות לבית המשפט. אולם כל עוד לא נעשתה פניה מוקדמת לתביעה, ולא התקבלה תגובתה העניינית של התביעה, אין מקום להשחית לריק זמנו של בית המשפט.

הדיון בבקשה לחומר חקירה צריך שיתמצה בשאלות האם חומר מסוים הינו בגדר "חומר חקירה", היקף הגילוי הראוי וכיוצ"ב שאלות שהצדדים לא השכילו להגיע להבנות ביניהם והם מניחים אותו לפתחו של בית המשפט שיכריע במחלוקת ביניהם.

הן הסנגור והן התובע הינם בחזקת פקידי בית משפט (officers of the court) ובהיותם שכאלה מצווה עליהם שלא ישחיתו זמנו של בית המשפט לריק ויפעלו שניהם ליישם את הוראות החוק בעניין.

6. על התובע בתיק להקפיד ולערוך כדבעי את רשימת חומר החקירה בתיק [ולא להסתפק רק ב"מפתח תיק"]. עריכה של רשימה זו כדבעי תאפשר לסנגור לבחון האם הועתק כל תוכנה של אותה רשימה.

השלב הבא הוא כמובן העמדת תיק החקירה לעיון וצילום. בהקשר זה, מודע בית המשפט לכך שבד"כ הצילום נערך על ידי צדדים שלישיים שאינם הסנגור או התובע עצמם. כשהסנגור בוחן את התיק שצולם, ורואה כי חסרים דברים, שומה עליו לשאול את עצמו תחילה כלום לא נפלה תקלה כלשהי בצילום. עליו לבדוק עניין זה ישירות עם התובע האחראי על התיק. לא מן הנמנע כי החומר החסר אצל הסנגור מקורו בתקלה בצילום או בהעתקה ולא מעבר לכך. על כן, בקשה שתוגש בשלב זה לבית המשפט תהיה בקשת בוסר שראוי שלא תידון כלל.

סבור הסנגור כי חומר החקירה שבידו חסר, ביחס לרשימת חומר החקירה, יפנה במיידית ובמישרין לתובע בכתב ויברר מדוע קיים פער זה, שלכאורה לא צריך להיות קיים. בשלב זה, שומה על התובע לבחון בקשתו של הסנגור ולהשיב לו בהקדם תוך השלמת החוסר אם נדרש.

התגלתה מחלוקת בין הצדדים, יגדירו אותה ואז יהיה רשאי הסנגור לעתור לבית המשפט בבקשה לפי סעיף 74(ב) בחסד"פ.

7. רק הליכה בתלם זה תמנע השחתת זמנו של בית המשפט לריק ותאפשר קיום דיון ענייני בבקשה, תוך חסכון בזמן השיפוטי ומתן אפשרות גם לאחרים להידפק ולהיכנס בגדר יומנו העמוס של בית המשפט.

כאמור, עתירה לקבלת חומר חקירה, כשמה כן היא "עתירה" ודינה להיות מוגשת רק לאחר פניה מוקדמת לרשות כנגדה עותרים וקבלת התייחסותה. בקשה המופנית לבית המשפט לקבלת חומר חקירה, לפי סעיף 74(ב) בחסד"פ, שלא קדמה לה פניה מוקדמת לתביעה, צריך שתימחק על אתר מחמת אי מיצוי הליכים [השוו למשל בג"צ 9173/05 קקון נ' פרקליט המדינה (26.3.2006)] יתכן כי הדברים ברורים ויתכן כי נחלת הכלל הם, אולם בתיק זה מצאתי צורך להבהיר, כיוון שהבקשה אינה ראויה, תוכנה רב, חלקה כלל לא שנוי במחלוקת ומרביתה עניינה בכלל בבקשה לגילוי ראייה חסויה.

כך למשל, התבקשה חוות דעת פסיכולוגית, כאשר עולה מתעודת החיסיון בתיק כי היא חסויה. כך למשל תיק המודיעין וידיעות מודיעיניות, אישורים להפעלת הסוכן, תיעוד פגישות, וכיוצ"ב.

בהקשר זה, מופנים הצדדים לדיון בתעודת החיסיון [שהינה אותה תעודת חיסיון], דיון שנערך בתיק בע"ח 34144-05-13 והחלטה בו ניתנה אתמול [17.6.2013].

8. עוד אציין, שכאשר מתבקש חומר חקירה מסויים ותשובת המאשימה היא שחומר זה כלל לא קיים, שאז אין כל תועלת בבקשה שכזו ועל הסנגור לפעול בדרכים אחרות [כגון למשל בבקשות לפי סעיף 108 בחסד"פ]. נכון הוא, כי תתכן טענה שלפיה אותו חומר שכלל לא קיים הינו חומר שהיה על המאשימה לאספו במסגרת החקירה, אלא שטענה זו יש לבחון קודם להגשת הבקשה ואז להעלותה במפורש ולא אגב קבלת תגובת המאשימה.

כך למשל בעניינינו, ביחס למסרונים שההגנה דרשה לקבל. תגובת המאשימה היתה שאין כלל מסרונים שכאלו. אציין כי בדיקה נוספת שערכה המאשימה הולידה מסקנה שלא ניתן כלל להנפיקם ואף לא ניתן להביא את מכשיר הטלפון עצמו כיוון שהמכשירים הוחלפו [ראו פרוט' מיום 13.6.2013 בתיק בע"ח 34140-05-13]. הדרך תהיה פתוחה לסנגור לשקול צעדיו נוכח תשובת המאשימה אולם עניין זה יכול שיהיה בהליך נפרד [יתכן לפי סעיף 108 בחסד"פ].

9. כיוון שהבקשה דנן אינה מידתית, היא כוללת נושאים רבים שאין בהם כל מחלוקת בין הצדדים, היא עומדת בניגוד לתעודת חיסיון שבתיק, אינה ברורה בשל שהוגשה טרם זמנה, ומבלי לקבל התייחסות מוקדמת מצד המאשימה - אין מקום לדון בכל חלקיה אחד לאחד.

ייטול הסנגור לעצמו את הבקשה מחדש, יבחנה שוב ביחס לתגובת המאשימה, לרבות תוך בחינת תעודת החיסיון, פרוטוקולי הדיון בתיק בע"ח 34140-05-13 והחלטתי מאתמול בתיק בע"ח 34144-05-13, ואז יחליט כיצד הוא עותר מחדש, אם בכלל, ואילו שאלות עובדתיות ומשפטיות הוא מניח בפני בית המשפט להכריע בהן.

סוף דבר:

10. בנסיבות שפורטו לעיל, כאשר מדובר בבקשה בוסרית שלא נבחנה כדבעי על ידי עורכה כמו גם על ידי הסנגור החדש, למול עמדת המאשימה ותעודת החיסיון, ובכפוף לעמדת המאשימה כפי שפורטה בפרוטוקולי שני הדיונים בתיק בע"ח 34140-05-13, אני מורה על מחיקתה של בקשה זו.

11. בשולי הדברים אני מוצא לנכון להעיר הערה נוספת: פסיקת הוצאות במשפט הפלילי היא עניין חריג. לטעמי, כאשר נדרש בית המשפט למלא מקום של צינור העברת מידע מצד לצד ולתווך בין שני מייצגים שאינם ששים לשוחח אחד עם השני, הדבר מקומם וחוטא לתפקידם של באי כוחם הצדדים כ"פקידי בית המשפט". אני סבור שדין בקשות סרק שכאלו לא רק להידחות אלא גם בצירוף פסיקת הוצאות, כשם שאני סבור שעצם קיומו של צורך בבקשה בשל אי מתן מענה הולם בזמן מצד המאשימה, כמו גם במקרים שבית המשפט מוצא שההתנגדות מצד המאשימה היא התנגדות סרק, שיוטלו גם הוצאות על המאשימה. זמנו של בית המשפט יקר ולאף צד אין את החירות להשחיתו.

כיוון שעמדתי על הדברים במסגרת דיון זה, לא אעשה בו צו להוצאות. המזכירות תשלח העתק ההחלטה גם לעו"ד ליאור חיימוביץ.

ניתנה והודעה היום י' תמוז תשע"ג, 18/06/2013 במעמד הנוכחים.